

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CXLIII. Specialia de mandante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

ve operantibus, five cooperantibus, & dubitatur ex cuius opere, vel cooperatione, omnes dubii tenentur ad partem damni, pro ratione dubii. Ita Molina ibidem. Scildere n. 352. Card. de Lugo disp. 19. sect. 1. n. 22. Bardi §. 21. n. 6. Etque communis apud Juristas, nominatim Cagnolium ad L. *semper in obscuris* ff. de reg. jur. n. 20. contra Dianam p. 4. tr. 3. resol. 63. & alios apud ipsum. Et colligitur tum ex cap. *significasti* supra relato, tum ex L. *Mela & L. ita vulneratus* ff. ad L. Aquil. ibi: *Cum à pluribus idem servus ita vulneratus esset, ut non appareret cuius ictu perisset, omnes L. Aquilia teneri.* Rationem dat citata Lex *Mela*: *cum nec impunita maleficia esse oporteat, nec facile constitui possit, uter lege teneatur.* Quod si propter hanc rationem omnes tenentur ad poenam; multo magis ad illati damni reparationem.

371 Injustè tamen quidam Nobiles, certi de furto ab aliquo famulorum suorum commisso, sed incerti à quo, prætendunt à singulis famulis pro rata restituendum, subdicità à singulis parte salarii, nisi restituant. Injustè (inquam) dum singuli nec associantur furem, nec posuerunt causam damni, sicut posuisse supponuntur illi, de quibus num. præcedenti.

372 Barbarum proinde fuit factum Principis illius, qui cum nesciret, quis ex tribus famulis sic pretiosissimas comedisset, singulos secari iussit, ut appareret in cuius stomacho invenirentur, prout inventæ sunt in secundo.

CAPUT CXLII.

Dum plures ad injustè damnificandum positivè sic cooperati sunt, ut singulorum cooperatio non fuerit efficax, nisi conjuncta cum cooperatione aliorum, singuli tenentur ad totum, aliis pro parte, vel toto non restituendis.

373 Ita Doctores communiter contra Alardum Wielium, Doctorem Lovaniensem, qui anno 1615. docuit, non teneri ad totum, sed solum ad partem. Cui postmodum, etsi dubitanter, subscripsit Henricus Stroverdorff in 2. 2. q. 62. a. 3. disp. 4. conclus. 2. ubi de assertione nostra loquens:
 » Ut verum fatear (inquit) mihi non videtur hæc sententia (quamvis sit communis)
 » universaliter omnino certa. Nam etsi pluribus concurrentibus, ut supra, singuli sunt
 » causa totius damni, non sunt tamen causa
 » adæquata totius damni, sed partialis, & inadæquata: quia concursus iste, quem singuli conferunt, seorsim ab aliis, non est sufficiens ad inferendum damnum, sed ex omnibus simul junctis fit unus concursus sufficiens, prout aperte patet in pluribus auferentibus unum marmoreum lapidem, quem singuli auferre non poterant.

Tom. II.

Confirmatur: quia quando plures unam navem trahunt, quam unus trahere non poterat, non sunt singuli totalis causæ promotionis navis; neque singulis debetur integra mercès, quæ danda est pro tractione navis, sed debent illam inter se dividere. Ergo si dum profunt, non debeatur singulis integrum præmium; neque cum obfunt, debent singuli integrum damnum. Et ideo secundum hanc sententiam existimo plures ferentes suffragium ad aliquod injustum opus, non teneri singulos fortè restituere in integrum. Idem dico de pluribus eandem injustitiam suadentibus, quando singulorum consilium sine consilio aliorum non fuisset efficax. Huc usque Stroverdorffius.

Nihilominus assertio nostra probatur, & ratio in contrarium allegata refellitur: quia licet singuli tunc non sint causa damni totalis totalitate causæ, sunt tamen causa damni totalis totalitate effectus. Atqui communis mensura restitutionis, ex radice injustæ damnificationis, est quantitas damni injustè illati, ut vidimus num. 1054.

Et hinc corrumpit argumentum Stroverdorffii: quia pro restitutionis obligatione attenditur ad quantitatem, adeoque ad totalitatem effectus, seu damni injustè illati, potius quàm ad quantitatem, seu totalitatem influxus & causalitatis. In præmiatione contra attenditur ad operam conductam potius quàm ad effectum. Unde fit, ut ei qui operam præstitit, merces debeatur, etiam effectu non secuto; restitutio verò, seu compensatio damni non debetur, effectu, seu damno non secuto.

Et confirmatur assertio nostra ex L. *ita vulneratus* ff. ad L. Aquil. & L. *vulgaris* ff. de furtis, ubi dicitur, quod si duo, vel plures eandem trabem furto asportaverint, quam quilibet ferre non posset, unusquisque illorum tenetur in totum actione furis.

CAPUT CXLIII.

Specialia de Mandante.

Inter positivè cooperantes ad damnificationem injustam, ordine primus, & causalitate præcipuus, est mandans, dum auctoritate suâ, & potestate subditi quodammodo cogit, & voluntatem ipsius efficaciter movet ad exequendam actionem injustè damnificativam, velut causa principalis causam subordinatam, & instrumentalem. Et ideo actio ex mandato facta magis tribuenda est mandanti, quàm executori, sicut & damnum ex mandati executione secutum. Quo fit, ut in ordine restituendi mandans prius teneatur, quàm mandatarius simpliciter exequens, juxta illud S. Thomæ q. 62. a. 7. *Ille qui jubet est principaliter movens: unde ipse principaliter tenetur ad restitutionem.*

Sive autem mandans expressè jusserit, si

ve implicite, signo aliquo manifestando inferiori voluntatem suam esse, vel gratum sibi fore, quod actio damnificativa fiat, tenetur de mandato: quia mandatum implicitum sæpe non minus movet ad executionem, quam expressum. Sic enim Henrico II. Angliæ Regi, tamquam mandanti, imputata fuit occisio S. Thomæ Cantuariensis, ex hoc solo, quod coram Aulicis suis conquestus fuisset, quod in regno suo cum uno Sacerdote pacem habere non posset; ex eaque Regis querimonia aliqui ex ipsis, sperantes gratum se Regi facturos, si Thomam e medio tollerent, id executi fuerunt.

§380 Idque verum est, si hoc modo implicitè mandans expressè intenderit damnificam executionem, si implicite duntaxat: tamen si enim Henricus ille II. suâ illâ querimonia expressè non intenderit mandare illam executionem (uti post factum solemniter protestatus est) poterat tamen, & debebat prævidere periculum, ne id fieret. Et hoc sufficiens fuit, ut ipsi, velut implicite mandanti, occisio illa imputaretur.

§381 Hinc etiam de homicidio tenetur dominus, qui mandavit famulis, ut aliquem insigniter baculi ictibus exciperent, si utique ad occisionem exceperint, licet eam dominus non intendisset, imò fortè prohibuisset, si equidem ex circumstantiis facti, & personarum, &c. prævidere poterat, & debebat periculum, ne sequeretur. Unde cap. ult. de homicid. in 6. Innocentius IV. dicit, quod *is qui mandat aliquem verberari, licet expressè inhibeat, ne occidatur ullatenus, vel membro aliquo mutiletur, irregularis efficitur, si mandatarius, fines mandati excedens, mutilet, vel occidat: cum mandando in culpa fuerit, & hoc eventire posse debuerit cogitare.*

§382 Ex dictis etiam cap. 139. mandans non excusatur ab onere restitutionis, ex hoc quod mandato cessante, damnum equidem illatum fuisset: quia ad onus istud incurrendum sufficit quod mandatum verè hic & nunc influxerit in actionem damnificativam. Unde dum dux prædonum suis mandat, ut talem vel talem domum spolient, vel incendiant, non excusatur à restitutione damni, licet prædones illi damnum istud, cessante mandato, equidem intulissent.

§383 Sed quid si mandans, ante executionem, mandatum revocaverit, teneturne tunc ad restitutionem?

Respondeo variis adhuc casibus teneri.

1º. si mandati revocatio non innotuerit mandatario: eò quod v. g. nuntius missus ad eam notificandam, suâ incuriâ, oblivione, vel malignitate, ad mandatarium non pervenerit, nisi post executionem. Tamen si enim mandans fortasse tunc amplius non peccet, damnum equidem sequitur vi mandati ipsius, et si tunc amplius non existens in re, sed solum in effectu, quem causat in execute. Quod non debet videri mirum:

fiquis enim venenum alteri propinaverit, homicidii reus est, teneturque ad restitutionem damni ex homicidio secuti, licet, antequam sequeretur, facti poeniterit, conatuique fuerit, licet in vanum, veneni effectum impedire.

2º. etiam si mandati revocatio ante executionem notificata fuerit mandatario, si tamen revocatio tam flaccidè facta fuerit, ut mandatarium existimaverit serio factam non esse, mandans adhuc tenetur de damno: utpote causa efficax illius.

3º. idem dicendum in casu quo mandans suo mandato sic depravavit voluntatem mandatarium, in eaque tantam fecit impressionem, ut vis ipsius sublata non fuerit per notificatam sibi simplicem mandati revocationem, magis quam operatio veneni per propinantis poenitentiam.

4º. mandans, revocato mandato, alio adhuc titulo manere potest obligatus ad damni reparationem: quia scilicet illi damno non obstitit, impediendo efficaciter famulum, sicut ex iustitia tenebatur, ne illud inferret.

Ex his consecrarium est 1º frequenter accidere, quod mandans per mandati revocationem non sustulerit datam à se damni causam, nec vim, seu efficaciam, influxumque ipsius impedit. 2º. quod mandatum subinde efficaciter influat in damnificationem injustam, etiam si mandans non obliget, seu necessitet mandatarium ad satisfaciendum mandantis imperio. Imò mandatum, etiam revocatum, subinde adhuc influat, per modum utique consilii, & mandans per modum non obstantis. 4º. ut effectus imputetur ei, qui voluntariè posuit causam, non esse necesse quod sit volutus actu vel virtute, dum actu sequitur; sed satis esse quod damnum efficaciter sequatur vi malæ voluntatis præcedentis, licet eam quis per poenitentiam revocaverit, confessusque Sacerdoti, absolutionem ab ipso obtinuerit; imò fortè in cælum sublatus sit. Quo casu heredes ipsius pro ipso restituere tenentur; sicut in casu veneni, de quo supra. 5º. si domino sciente servus malè fecerit, dominus præsumitur mandasse; sicut is qui scivit amicum pro se velle sumere vindictam, & non impedivit, præsumitur consensisse in factum. cap. Petrus de homicidio.

CAPUT CXLIV.

De Consulente.

Consulens, licet ut talis authoritative non impellat ad actionem injustam, sicut mandans; ordinariè proinde minus influat; influat tamen, & aliquando magis, quam flaccidè mandans, qui apud mandatarium tantæ non est autoritatis. Unde si actionem damnificativam non solum consulerit ex opinione falsâ (quam ex errore vel ignorantia putavit veram) sed ex malitia,